

bandit vigatà El Serraller: «un mosso de peu qu'hi havia / — / per nom Bòlica tenia», Milà, *Romllo*, 117A1; tarrag. *AlcM*] + 'embull, embolic' [«floc, pòlissa, trompa, gazapo; versutus vell callidus, 1803, Belv., 1839, Lab.]; *anar de bòlica* 'embolicar-se (en algun objecte)' sentit a Boí (1953) 'embullar' (ib. 1978); potser formació antiga, amb variant sufixal pre-romana, o bé deguda a un encreuament amb sinònims o quasi-sinònims, com *astròlic* forma popular per 'endeuinaire, astròleg'.³ + *Rebolica* 'embull de plantes i ormeigs' a l'Albufera de València (parlant de les *monetes* i de la brossa o alga on es posa la gamba de l'esquer, 1962); i usual en comarques valencianes del Sud i del Nord: sovint en *Canyissaes*: «qualquiera u sab en la *rebolica* d'hòmens qu'havia», «la gorra me se va embolà, en la *rebolica*, de una carchotà» (24, 43, de nou 114); «l'alborot creix per momens, augmentat per la *rebolica* que armen, arruixàn ameles i anous T. i C.», *Vallivana*, febrer 1962, p. 5. + *Rebolicat* 'enredaire': «el Ferrer de Benigembla: segurament era molt *rebolicat*, pròu vèrt en còses de religió, y un alborotador de primera», MGadea, *T. del Xè* II, 54.

Embolicar [2.ª meitat S. xiv, *Cròn. Cerimoniós*, 254; ja molt freqüent en el *Tirant*: «lo Rey moro portava un arch de flexxa, spasa e al cap una cervel·lera ab moltes tovalloles *embolicades*», ed. Ag. I, 57; i moltes cites d'aquesta obra en el *DBal.*: «*embolicat*, *home*: homo obitus, circumdatus, involutus», 1472, Joan Esteve, *Liber Eleg.*, f° 4v1; «sagnar lo malalt; la llanceta; la bena: *embolicar-involvere*», 1575, Onofre Pou, *TbPu.*, 239; *embolicar lo lli a la filosa*: *involvere linum corpori colus*», ib. 312; «empeltar posant terra en lo arbre y *embolicar-hi* lo empelt de l'altre», ib., 85;⁴ avui pertany a totes les terres de la llengua i a tots els tons de llenguatge; entre molts, eiv. «*embolica*: liar, enmarañar», *PzCab.*; en una cançó popular cat. occid. de sega: «deixaríeu lo segar y us en iríeu a casa: / ya se'n plegue l'esclopet, y (h)a la fals *envolicada*; / y, a l'entrar-ne de la vila, la Teresa ya encontrave», Milà, *Romllo.*, 338.13]; del català el mot va passar d'hora com a manlleu al sic. *imbolicari* 'embullar, embolicar' (JCoromines, *El que s'ha de saber.*, p. 46), al sard id. (MLWagner, *BDC* x, 140, 147), calabr. *mbulikare* «ravvolgere» (MLWagner, *VKR* iv, 241),⁵ judesp. marroquí (no oriental) *embolicar* «engañar, enredar, embaucar» (Wagner, *ibid.*), arag. i murcià *embolicar* («liar, complicar, trastornar», Ramz. Xarrià, *El Panocho, dial. de la Huerta de Murcia*, s. v.), bc. roncalès *inbulikatu* «repleto (de vicios, de dinero)», «llenarse completamente de fruto un árbol» (Azkue).

Embolica [1640, *DTol.*: «embolich o cosa per embolicar mercaderies; *embolich*: embolitori, plech o bolich, involucrum; *embolich o plech de cartes*, fasciculum litterarum; *embolich o plech de serp*, spira»];⁵ + *embolicament* «irretio» (Busa-N., 1507); *embolica*; *embolicador*, *embolicadis*, *embolicaire*, *embolicoi*, *emboliconda*, *embolicós*. *Desembolicar* [S. xv, *Eximilis*, *AlcM*; «descabullir o desembolicar-se dels llaços», parlant del senglar que ha caigut en un parany: 1575,

OPou, *TbPu.*, 58: aquell segurament com a mot valencià i aquest com a gironí]; *desembolicament*.

CPT.: *Embolicamóns*. + *Tresbolicar-se* 'embullar-se (en alguna cosa)' Boí (1953).

¹ Res a veure amb *embolicar* no té el frprov. i alv. *bouligà* 'remenar, remoure' (*FEW* I, 618, § 3, *TdF*), que és germà del nostre *BELLUGAR*, i fr. *bouger*. Res d'anàleg no hi ha registrat en el llibre de Rohlfs sobre el gascó, ni en el *FEW*, ni el *REW*; ni M-L. va escriure sobre aquests mots, ni Moll gosà afegir-los al seu *Supl.* al *REW*, i guardà el prudent silenci que s'esqueia en l'*AlcM*. Només en la 2.ª ed. d'aquesta obra algú, en les seves velleses, ha posat «probablement derivat postverbal de *embolicar*». Dubto que vingui d'ell una afirmació evidentment indefensable (és clar que l'únic postverbal imaginable és *embolic*, com veu tothom). —² No veig que en la transmissió salvada de relíquies del celta continental hi hagi cap indicatiu de tal origen ni cap romanalla guaiadora, car si bé es troba un cognomen *Bulicus* en una inscripció de Nîmes (*CIL* XII, 3835), això sembla ser únic i resta ben ambigu. —³ Altrament un mot així, originàriament nom propi, pogué sortir d'**Embòlica*, on, havent el poble pres *En-* per «article personal» o títol, fos deglutinat com *En Bòlica*. —⁴ Alguna altra dada antiga encara: «no estan *embolicats* en los negocis e facultats del món», St. VicentF, *Quar.*, 293.129); «*embolicat* / ab tal bafor <de fum de drap menstruós>, / de la labor / dels cucs de seda més se'n refreda / no se n'aviva», *Spill*, 9678; «*embolicar com cabells*: intrico, implico; *embolicar en filat*: irretio; *embolicat*: intricatus, perplexus, irretitus; implexus», Busa-N., 1507 (C-III-4.26); «dos reals *embolicats* ab un mocador», doc. de 1585, Candi (*MiscHiCat.*). Cal, però, tenir en compte que filòlegs poc experts en el lèxic del català antic han confós sovint *embolicar* amb *embolcar*: quan el mot significa 'embolcallar' cal preguntar-se si no es tracta d'una lectura incorrecta d'aquell en lloc d'aquest; és una sospita ben fundada en el passatge de la *Crònica* del Cerimoniós, en el de la *Comtessa Fidel* publicat en el *BSAL* (i reproduït en els *NCL*), i en el d'Isabel de Villena, *Vita Chr.* (on apareix encara en un altre passatge amb aquesta acc. impròpia, p. 66). —⁵ Han quedat antiquades les notes que sobre aquests mots dialectals del Sud d'Itàlia publicaren Schuchardt (*ZRPb.* xxix, 1904, 327n.) i Rohlfs (*Rom. Helv.* iv, 69) sense tenir notícia del mot català. Ja els rectificà Wagner.

BÒLID, 'aerolit', pres del gr. *βολις*, *-ίδος* 'objecte que llancem o tirem', 'tret, dau, acció de llançar', derivat de *βάλλω* 'jo llanço o tiro', per conducte del ll. *bolis*, *-idis*, 'aerolit'. □ 1.ª doc.: diccionaris de fi S. xix.

Encara que el seu ús no s'aferma i generalitza fins al S. xix [fr., 1834; cast., c. 1860], devia ja tenir alguna circulació escolar i científica, car en llatí va usar-lo Plini, amb el valor físico-astronòmic. Proba-